

PK-YRITYS BAROMETRI

Kevät 2008

Alueraportti, Pohjois-Savo

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kuvaavaa Pk-yritysbarometriä kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raporteina. Valta-kunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen ja koko maan välillä.

Kevään 2008 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Erityiskysymykset koskevat työelämän kehittämistä ja lainsäädännön hallinnollista taakkaa.

Tällä hetkellä suhdanteisiin ja erityisesti rahoitusmarkkinoihin kohdistuu suurta mielenkiintoa. Vaikka myllerrys onkin alkanut Yhdysvalloista, on odotettavissa, että vaikutukset näkyvät myös suomalaisten pk-yritysten näkemyksissä ennen pitkää. Suomen sisäisten asioiden kannalta on mielenkiintoista tarkastella mm. työvoimatarpeiden ja -pulan sekä yritysten omistajanvaihdosodotusten kehitystä väestön ikääntyessä.

Helsingissä 12.3.2008

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Pohjois-Savon ja koko maan yritykset	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri	20
11 Pk-yritysten rahoitus.....	21
12 Pk-yritysten työelämän kehittämisen esteet	27
13 Hallinnollinen taakka	29

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Savossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Savossa toimivista pk-yrityksistä 31 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 13 prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikommalla tasolla kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Koko maan ja Pohjois-Savon pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Pohjois-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä paremmat ainoastaan liikevaihdon kohdalla. Pohjois-Savossa toimivat pk-yritykset odottavat työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella pienempi kuin koko maassa keskimäärin.

Kehittämisen esteet. Pohjois-Savossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Resurssitekijät koetaan kuitenkin pienemmäksi kehittämisen esteeksi Pohjois-Savossa kuin koko maassa keskimäärin.

Työllistämisen esteet. Pohjois-Savon pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus, jota 35 prosenttia niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä, ja kysynnän riittämättömyys sekä työn sivukulut. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 39 prosentilla Pohjois-Savon pk-yrityksistä ja 25 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Pohjois-Savon alueen yrityksistä 38 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 36 prosenttia. Joka kolmas Pohjois-Savossa ja koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle alueella pidetään useimmiten rakennusinvestointeja, koneiden ja laitteiden korvausinvestointeja sekä rahoituksen ottamista käyttöpääomaksi. Pohjois-Savon pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (84 %) tai Finnverasta (32 %). Rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 21 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

Työelämän kehittämisen esteet. Koko maan pk-yritysten kehittämisen esteenä kymmenesosalla on erittäin paljon se, että kehittämiselle ei ole aikaa. Aika on hieman pienempi este Pohjois-Savossa sijaitseville pk-yrityksille. Pohjois-Savossa sijaitsevia yrityksiä häiritsee keskimäärin vähemmän eri tekijät verrattuna koko maan pk-yrityksiin. Koko maan ja alueen osalta haluttomuus saada ulkopuolisia asiantuntijoita yritykseen ei estä kehittämistä lainkaan 31 prosentilla maan ja 42 prosentilla alueen yrityksistä.

Hallinnollinen taakka. Koko maassa ja alueella lainsäädännöllisen taakan osalta viidesosa vastaajista pitää verotusta raskaana taakkana. Keski-Suomessa verotus on hieman harvemmin raskas taakka kuin koko maassa keskimäärin. Työoikeuden/muun työelämän säätelyn kokee raskaaksi taakaksi koko maan pk-yrityksistä 14 prosenttia ja Keski-Suomessa sijaitsevista yrityksistä 12 prosenttia. Koko maassa työnantajana toimimisesta aiheutuvan taakan osalta noin kymmenesosa pk-yrityksistä pitää muita vuosi-ilmoituksia raskaana taakkana. Muut vuosi ilmoitukset ovat hieman harvemmin raskas taakka Pohjois-Savossa. Mm. työttömyyskassoille annettavat palkkatodistukset ja Kelan hakemukset ovat Pohjois-Savossa sijaitseville yrityksille raskas tai kohtalain taakka useammin kuin koko Suomen pk-yrityksille keskimäärin. Noin viidesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä pitää työn verotusta raskaana taakkana. Arvonlisäverotus on koko maan osalta viidesosalle taakka, alueen pk-yrityksille se on raskas taakka 24 prosentille. 61 prosenttia koko maan ja 56 prosenttia alueen pk-yrityksistä ei pidä valmisteverotusta lainkaan taakkana.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaajajoukko on 3858 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä 3.1.–31.1.2008. Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pohjois-Savon osalta. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta tammi- ja helmikuussa 2008.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkija Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ **saldoluku = + 30 %**

AINEISTO

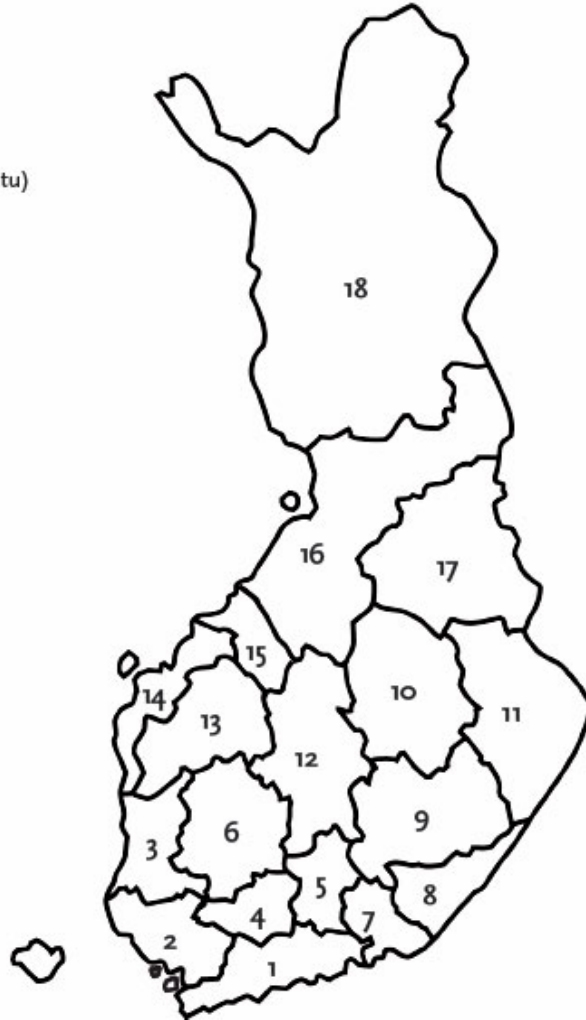
Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaamaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:**PK-YRITYSBAROMETRI 1/2008**
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	POHJOIS-SAVO	268	6
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	63	26
	Rakentaminen (TOL: F)	20	8
	Kauppa (TOL: G)	33	14
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	124	52
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	109	41
	5 - 9 henkilöä	51	19
	10 - 19 henkilöä	44	17
	20 - 49 henkilöä	42	16
	50+ henkilöä	21	8
LIIKEVAIHTO VUONNA 2007	Alle 0,20 milj. euroa	50	19
	0,20 - 0,49 milj. euroa	36	13
	0,50 - 1,49 milj. euroa	54	20
	1,50+ milj. euroa	81	30
	Ei vastausta	47	18
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	32	12
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	138	52
	Pyrkii säilyttämään asemansa	72	27
	Ei kasvutavoitetta	25	9
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	0
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	191	72
	Kyllä, vie itse suoraan	39	15
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	50	19
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	174	65
	1998 - 2002	48	18
	2003	45	17
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	197	74
	Palkattu toimitusjohtaja	54	20
	Muut	14	5

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

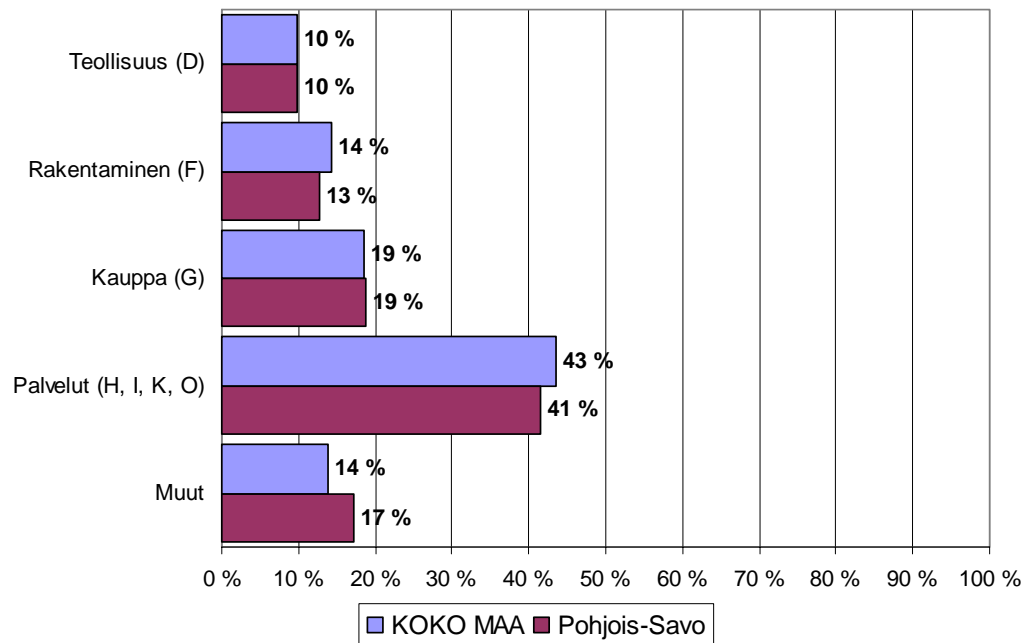

Tutkimustulokset

1 Pohjois-Savon ja koko maan yritykset

Suomessa oli 250 378 yritystä vuonna 2006.¹ Näistä yrityksistä noin 9800 toimi Pohjois-Savossa. Pohjois-Savossa on palvelualojen ja rakennusalan yrityksiä suhteellisesti aavistuksen vähemmän kuin koko maassa keskimäärin.

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Pohjois-Savon maakunnassa työskenteli vuonna 2007 noin 103000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2007 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,9 % ja Pohjois-Savossa 9,8 %.

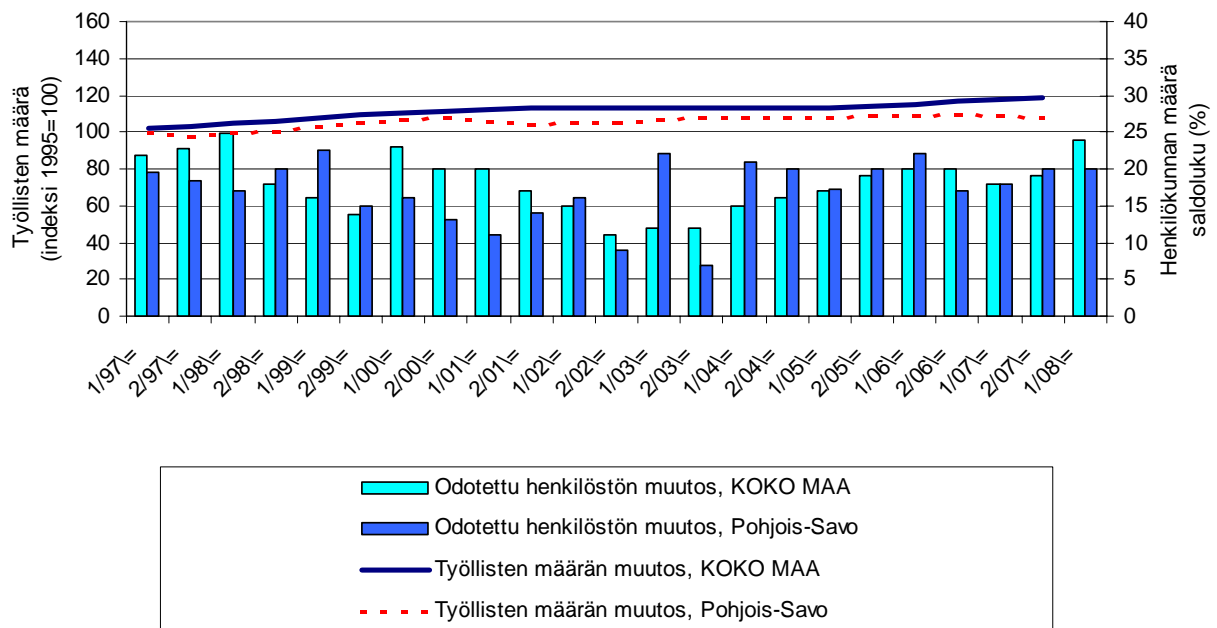
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	30	64	6	24
Pohjois-Savo	25	69	5	20

Pohjois-Savossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Savossa samalla tasolla kuin syksyllä 2007 (saldoluku tuolloin +20 %). Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä syksyllä 2007 henkilökunnan määrän saldoluku oli +19 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pohjois-Savon työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

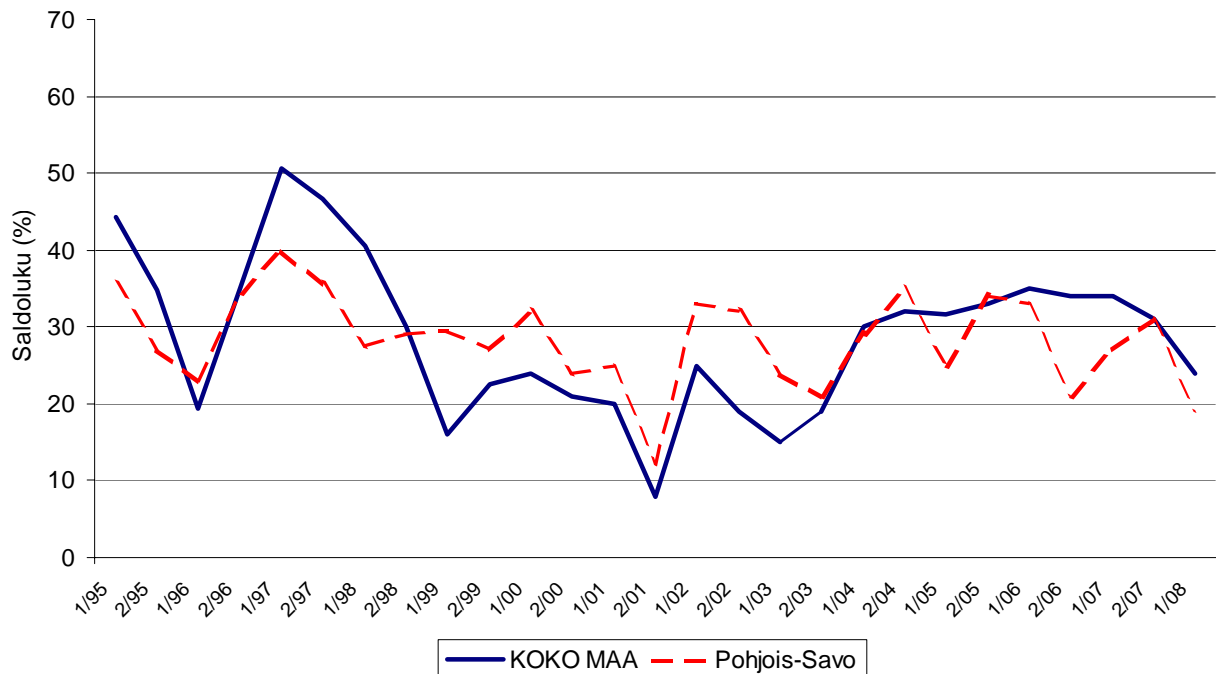
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	35	54	11	24
Pohjois-Savo	31	56	13	19

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Savossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Savossa toimivista pk-yrityksistä nyt 31 prosenttia ennakoi suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 13 prosenttia yrityksistä ennakoi suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikommalla tasolla kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/95 lähtien. Syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna ovat koko maassa ja alueella toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana jonkin verran laskeneet.

3.1. YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

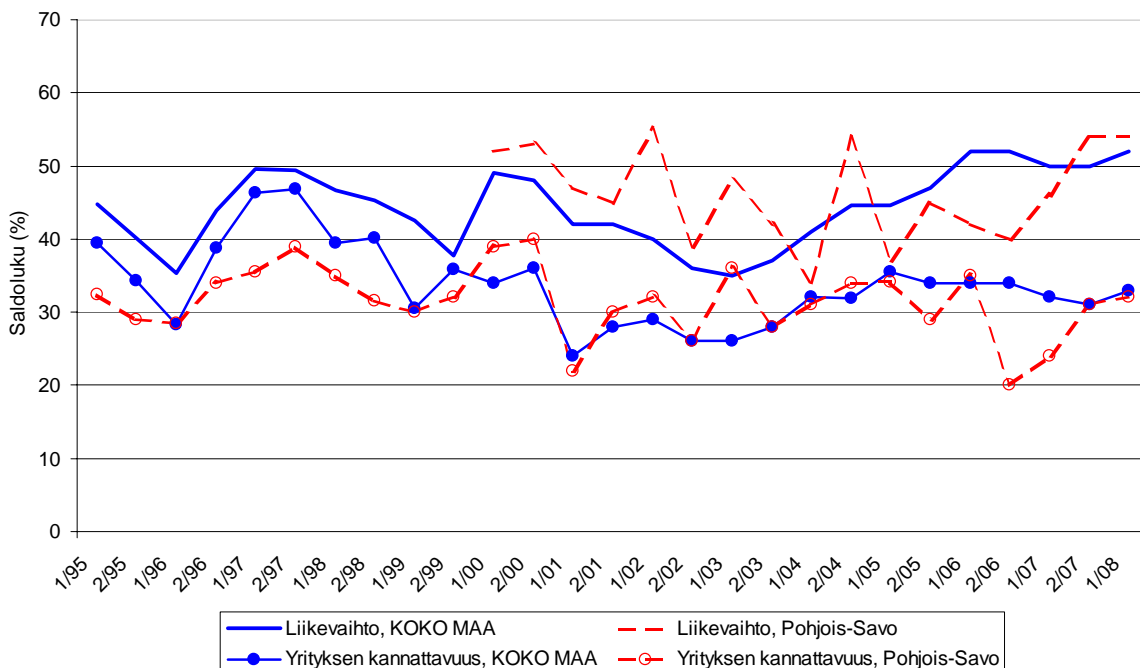
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	59	26	22	19	53	44	44	32
Yhtä suuri	33	61	71	74	40	45	51	62
Pienempi	8	14	7	7	8	11	5	6
Saldoluku (%)	52	12	16	12	45	33	39	26
Pohjois-Savo								
Suurempi	61	23	20	15	52	44	43	33
Yhtä suuri	31	61	73	75	39	43	52	60
Pienempi	8	16	7	9	9	12	5	8
Saldoluku (%)	54	7	12	6	43	32	38	26

Koko maan ja Pohjois-Savon pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Pohjois-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä paremmat ainoastaan liikevaihdon kohdalla. Tuotekehityspanostusten nousua ennakoii sama määrä vastaajia kuin koko maassa keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 1/95 lähtien. Kannattavuuden suhdannenäkymät ovat Pohjois-Savossa hieman parantuneet syksyn 2007 kyselystä. Liikevaihdon suhdannenäkymät sen sijaan ovat pysyneet samalla tasolla. Koko maan suhdannenäkymät ovat liikevaihdon ja kannattavuuden osalta myös lievässä nousussa verrattuna syksyn 2007 tilanteeseen.

3.2. SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

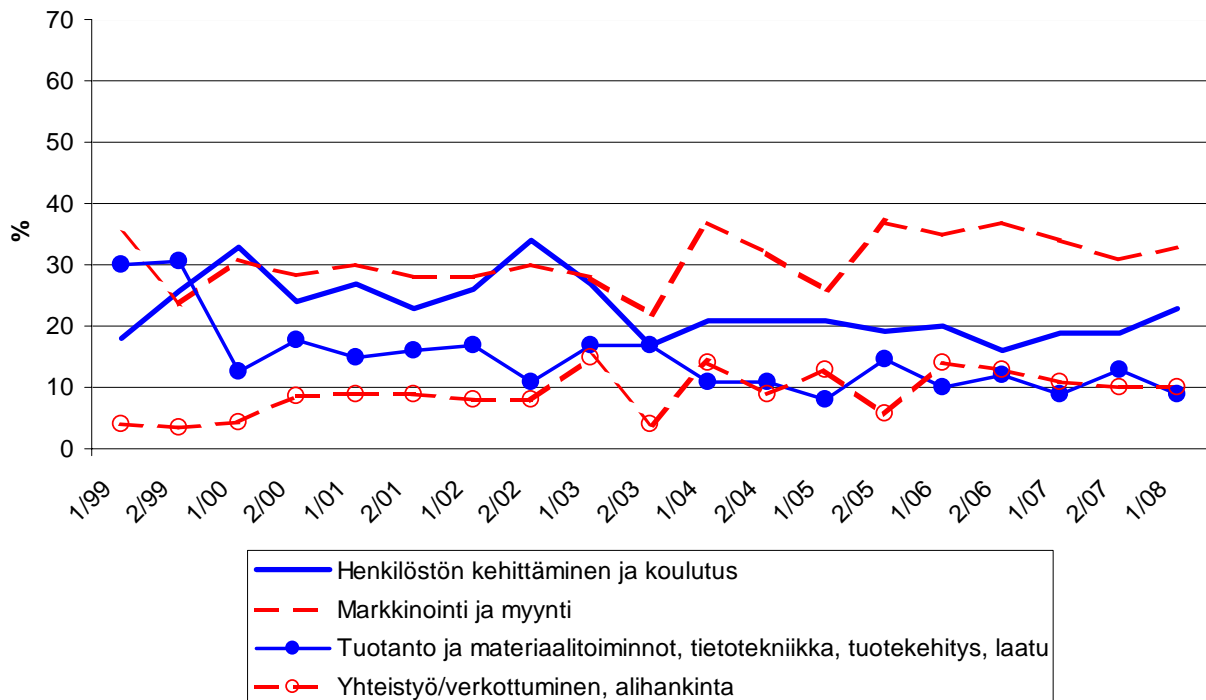
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Pohjois-Savo %
Johtaminen	5	4
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	20	23
Markkinointi ja myynti	35	33
Vienti ja kansainvälistyminen	4	3
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	5	4
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	9
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	14	10
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	3
Ei kehittämistarvetta	6	12

Koko maan ja Pohjois-Savon alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat hyvin samankaltaisia. Pohjois-Savon pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta sekä alueen että koko maan pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa.

Myyntiin ja markkinointiin sekä henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen liittyvät kehittämistarpeet ovat kasvaneet hieman Pohjois-Savossa toimivien pk-yritysten keskuudessa syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna. Tuotantoon ja materiaalitoimintoihin liittyvät tarpeet ovat sen sijaan hieman vähentyneet. Yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan liittyvät tarpeet ovat pysyneet samalla tasolla syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET Pohjois-Savo

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pohjois-Savo
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	4	2
byrokratia	1,6	0,5
työlainsäädäntö	0,8	0,5
työehtosopimukset	0,5	0,5
muu sääntely	1,1	0,5
KUSTANNUSTASO	13	13
verotus	1,8	2,0
palkkataso	3,6	4,0
työn sivukulut	4,6	4,0
muut tuotantokustannukset	2,8	2,5
KILPAILUTILANNE	19	16
kireä kilpailutilanne	13,0	9,5
markkinoiden liiallinen keskittyminen	1,9	2,0
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,6	0,5
markkinoita vääristävät tuet	0,5	0,5
harmaa talous, konkurssit jne.	0,7	1,0
kysynnän riittämättömyys	1,7	2,0
RAHOITUS	8	8
rahoituksen saatavuus	2,3	1,0
rahoituksen hinta	1,5	2,5
vakuuksien puute	3,6	4,5
RESURSSITEKIJÄT	29	23
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	18,7	15,1
alihankkijoiden/osatoimittajien		
saatavuus	1,6	0,5
toimitilat	1,7	1,0
koneet ja laitteet	0,8	1,0
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4,9	5,0
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	13	14
MUUT TEKIJÄT	9	7
EI OSAA SANOA	7	18

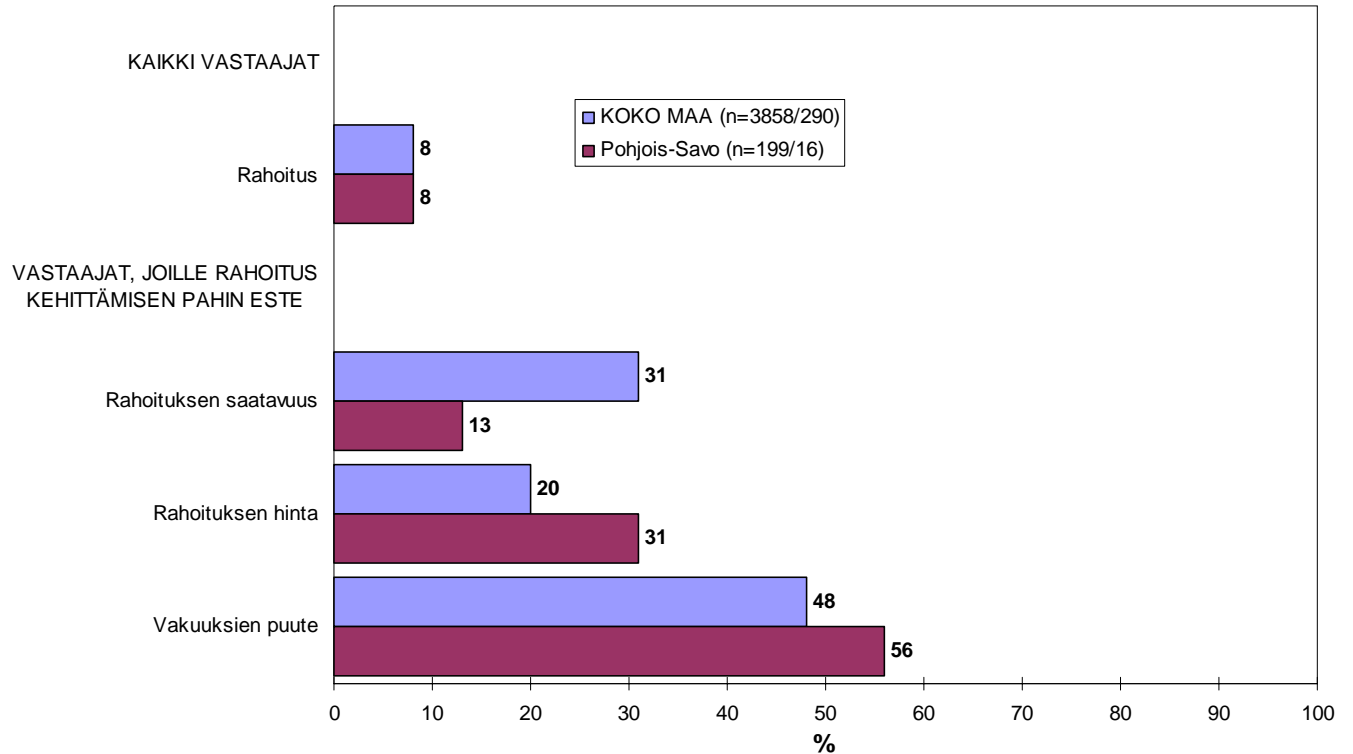
Pohjois-Savossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Resurssitekijät koetaan kuitenkin pienemmäksi kehittämisen esteeksi Pohjois-Savossa kuin koko maassa keskimäärin.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä kahdeksalla prosentilla Pohjois-Savon pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä 56 prosentilla ja rahoituksen hinta noin joka kolmannella ja rahoituksen saatavuus noin joka kymmenennellä. Pohjois-Savossa toimivat pk-yritykset kokevat nyt rahoituksen olevan samantasoinen kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Koko maassa kaikki pk-yritykset pitävät rahoitusta kokonaisuudessaan suurempana kehittämisen esteenä verrattuna syksyn 2007 tilanteeseen ja kasvuhakuiset⁵ samantasoisena esteenä. Pohjois-Savon alueella rahoituksen merkitys kehittämisen esteenä on samalla tasolla viime syksyyn verrattuna

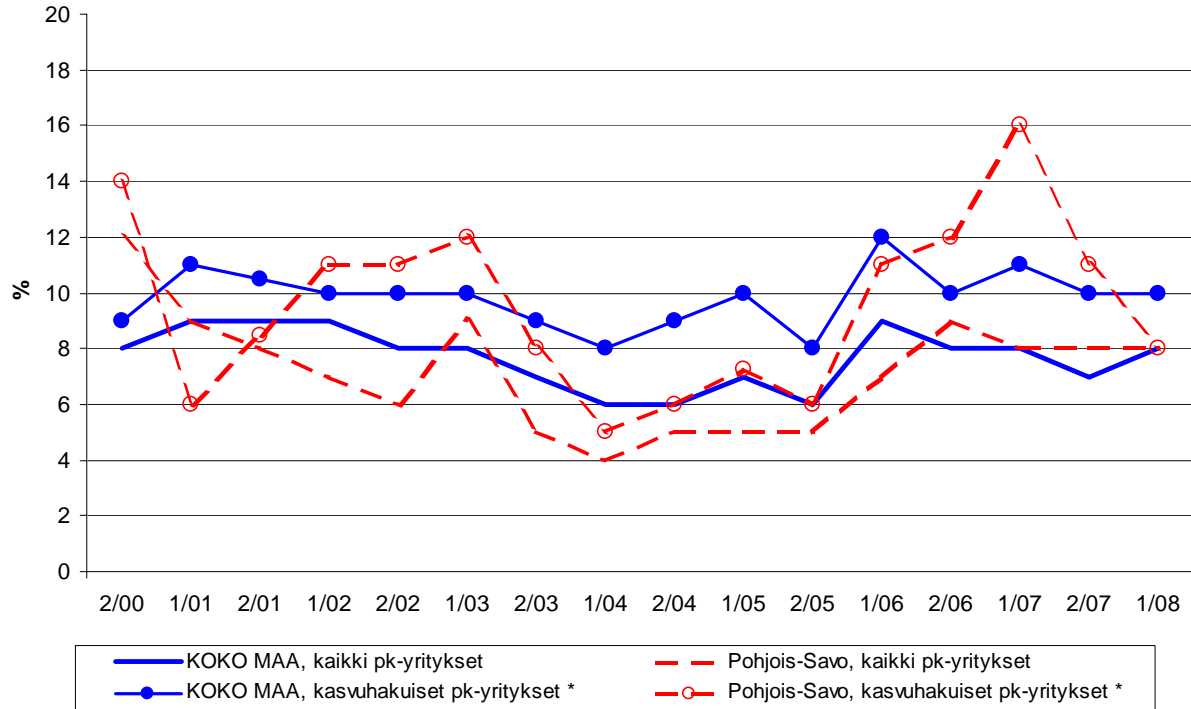
⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

kaikkien pk-yritysten keskuudessa. Alueen kasvuhakuiset pk-yritykset sen sijaan pitävät rahoitusta pienempänä esteenä kuin syksyllä.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus- n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus kokonaisuudessaan-

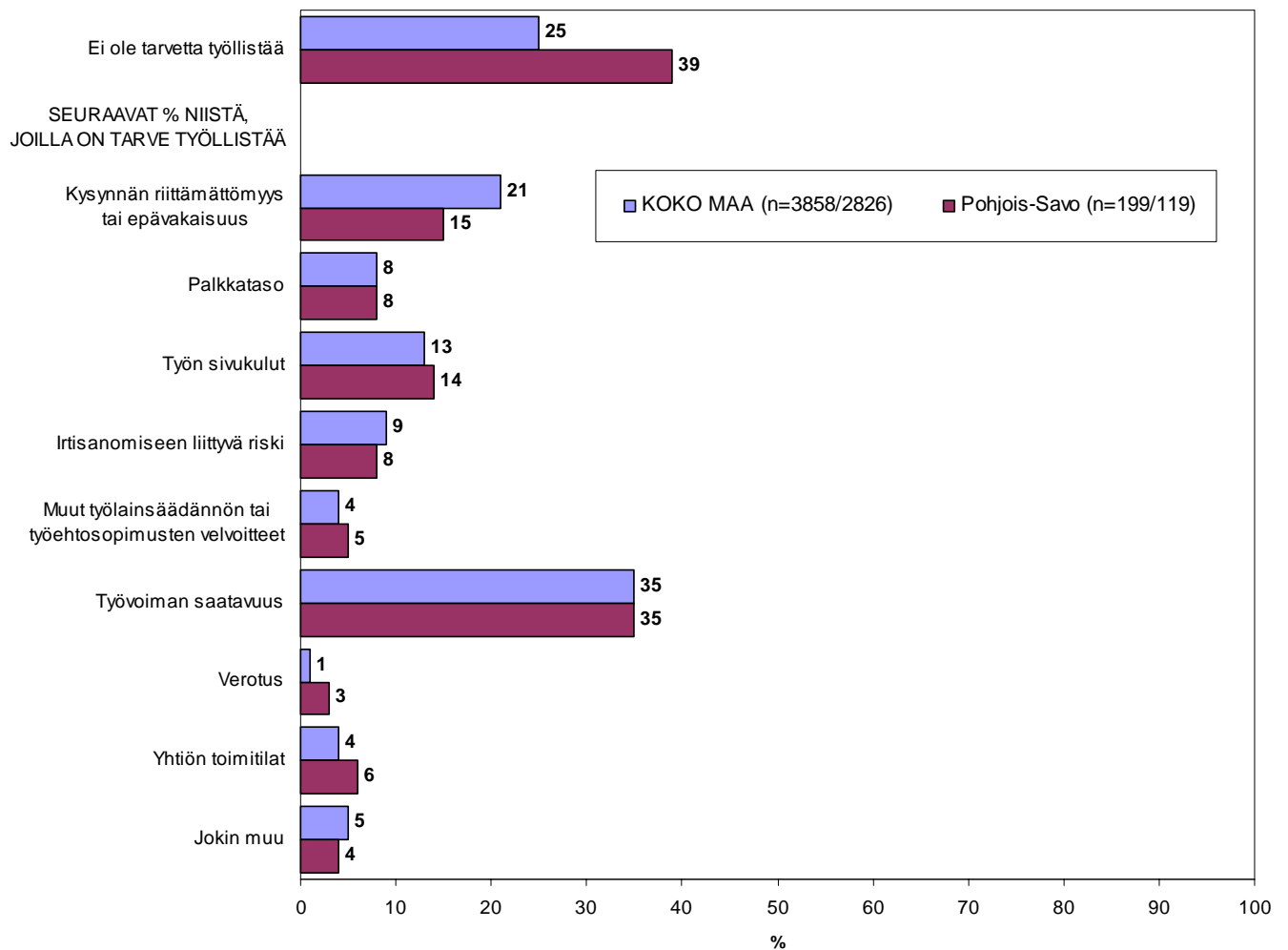

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Pohjois-Savon pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus, jota 35 prosenttia niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä, ja kysynnän riittämättömyys sekä työn sivukulut. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 39 prosentilla Pohjois-Savon pk-yrityksistä ja 25 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

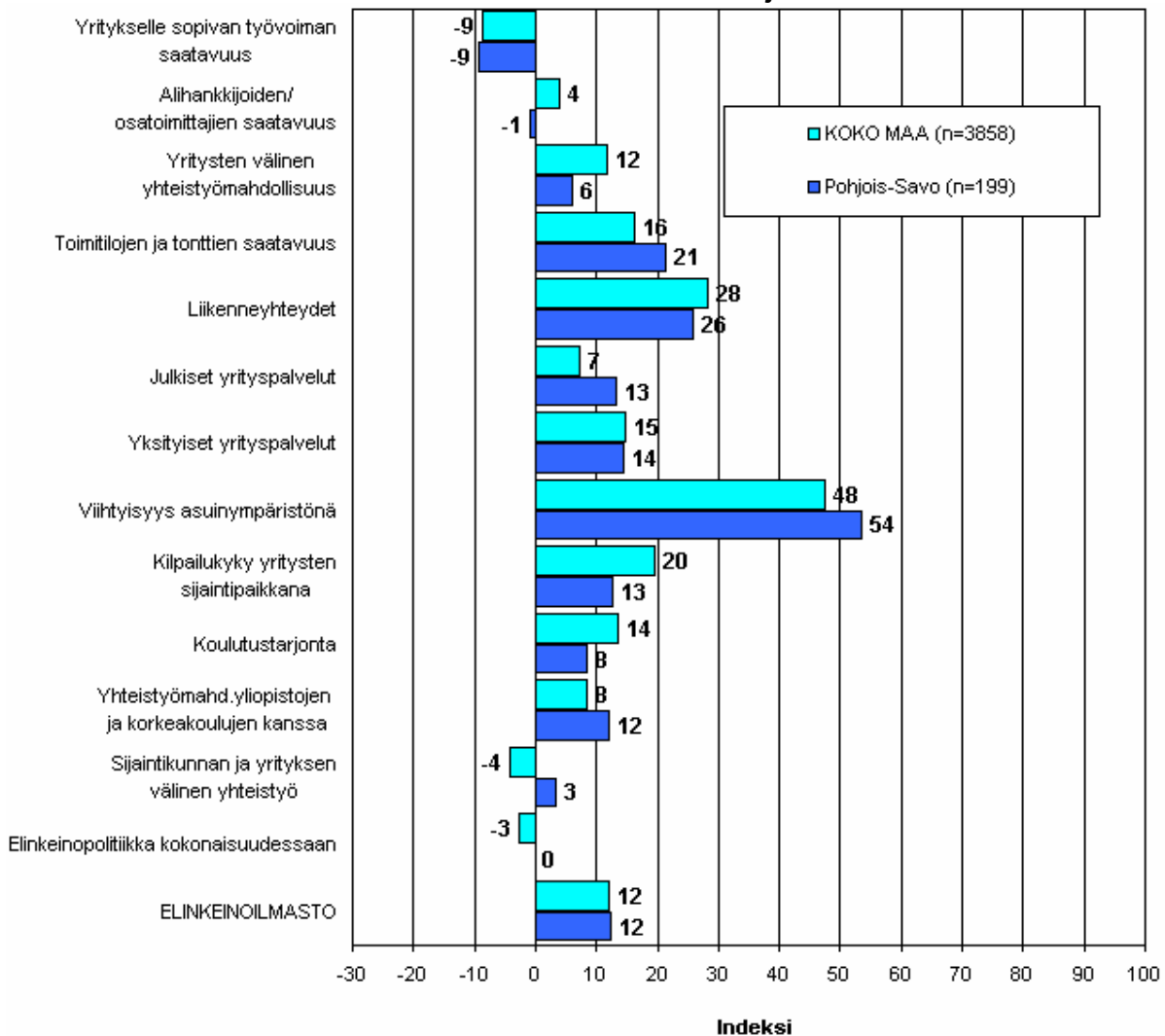
6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

7 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pohjois-Savossa yhtä tyytyväisiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Pohjois-Savossa sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuinympäristönä, toimitilojen ja tonttien saatavuuteen sekä liikenneyhteyksiin. Tyytymättömiä alueella ollaan yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen, koulutustarjontaan, yhteistyöhön yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa sekä elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Pohjois-Savossa pk-yritykset ovat selvimmin koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä viihtyisyyteen asuinympäristönä, toimitilojen ja tonttien saatavuuteen sekä yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Pohjois-Savossa selvästi noususuunnassa. Myös koko maan keskimääräinen tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on nousussa. Aiemmin kysytyt tekijät 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

7.1. ELINKEINOILMASTO n=kaikki vastaajat

7.2. ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

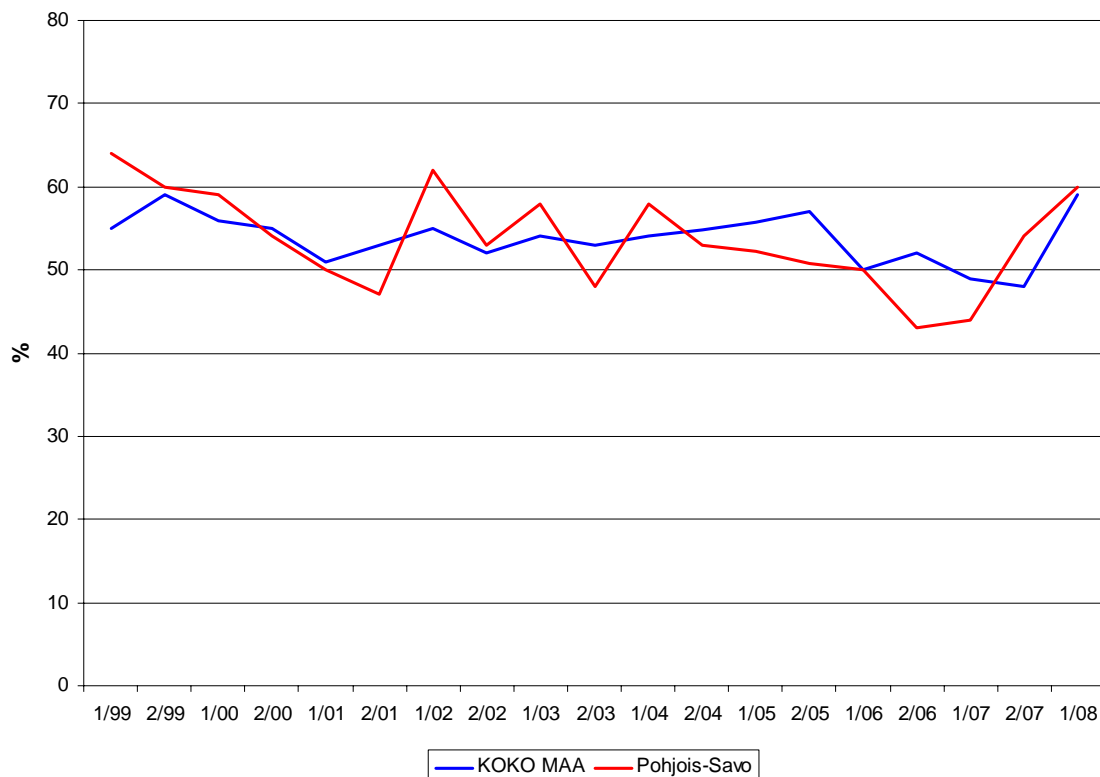
	KOKO MAA %	Pohjois-Savo %
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	13	12
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	46	48
Pyrimme säilyttämään asemamme	31	29
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	9	11
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	1

Pohjois-Savossa on nyt suhteellisesti saman verran voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana puolestaan ennakoi prosentti koko maan ja alueen pk-yrityksistä. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pohjois-Savossa yhteensä 60 prosenttia ja koko maassa 59 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on noussut koko maassa, samoin kuin Pohjois-Savon alueella. Kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuus alueella ja koko maassa on noussut syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

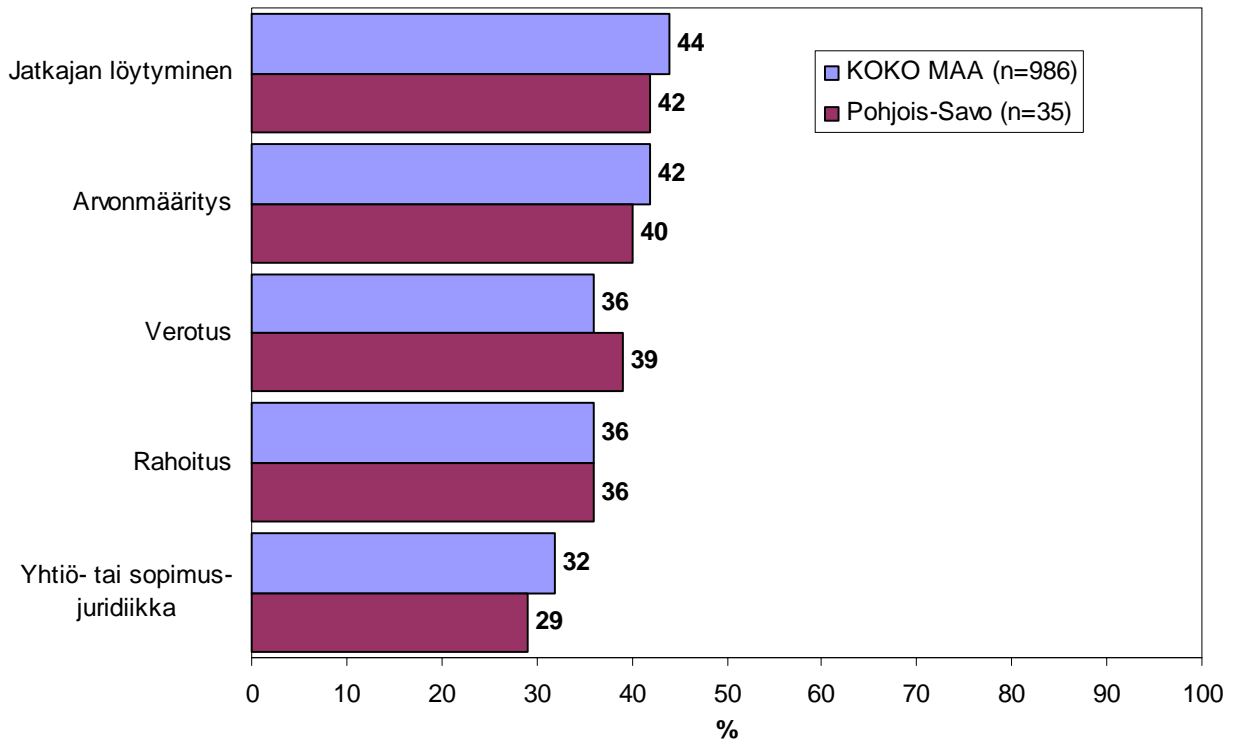
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pohjois-Savo %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	62	69
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	10	7
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	16	11
Ei osaa sanoa	12	13

Pohjois-Savon alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Pohjois-Savon alueella ovat jatkajan löytäminen ja arvonmääritys.

9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA -Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana- n=sukupolven-/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

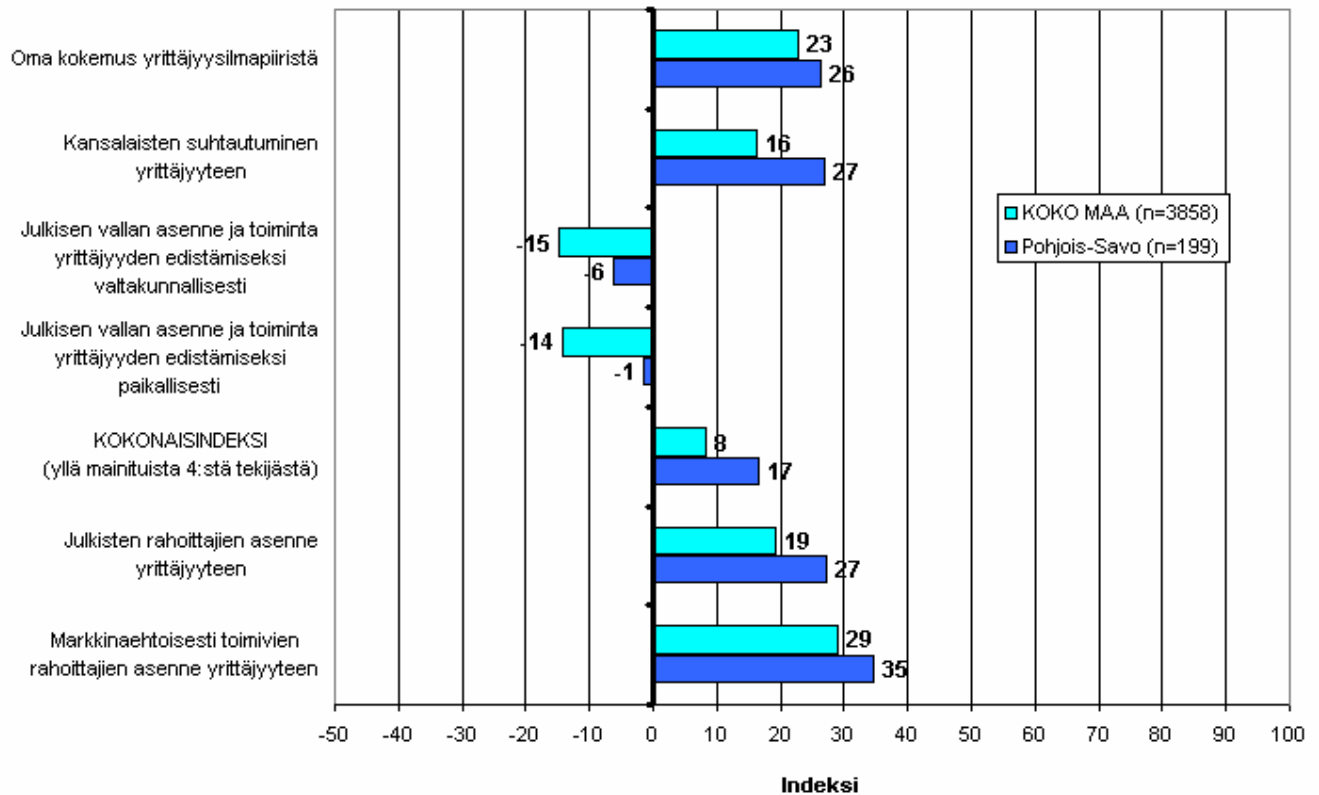

10 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +8, kun taas Pohjois-Savossa se on +17. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan negatiivisiksi sekä Pohjois-Savossa että koko maassa.

Julkisten rahoittajien ja myös markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Pohjois-Savon alueella paremmiksi kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa paremman arvioin julkiseen puoleen verrattuna sekä Pohjois-Savossa että koko maassa keskimäärin.

10 .YRITTÄJYYSILMAPIIRI
n=kaikki vastaajat

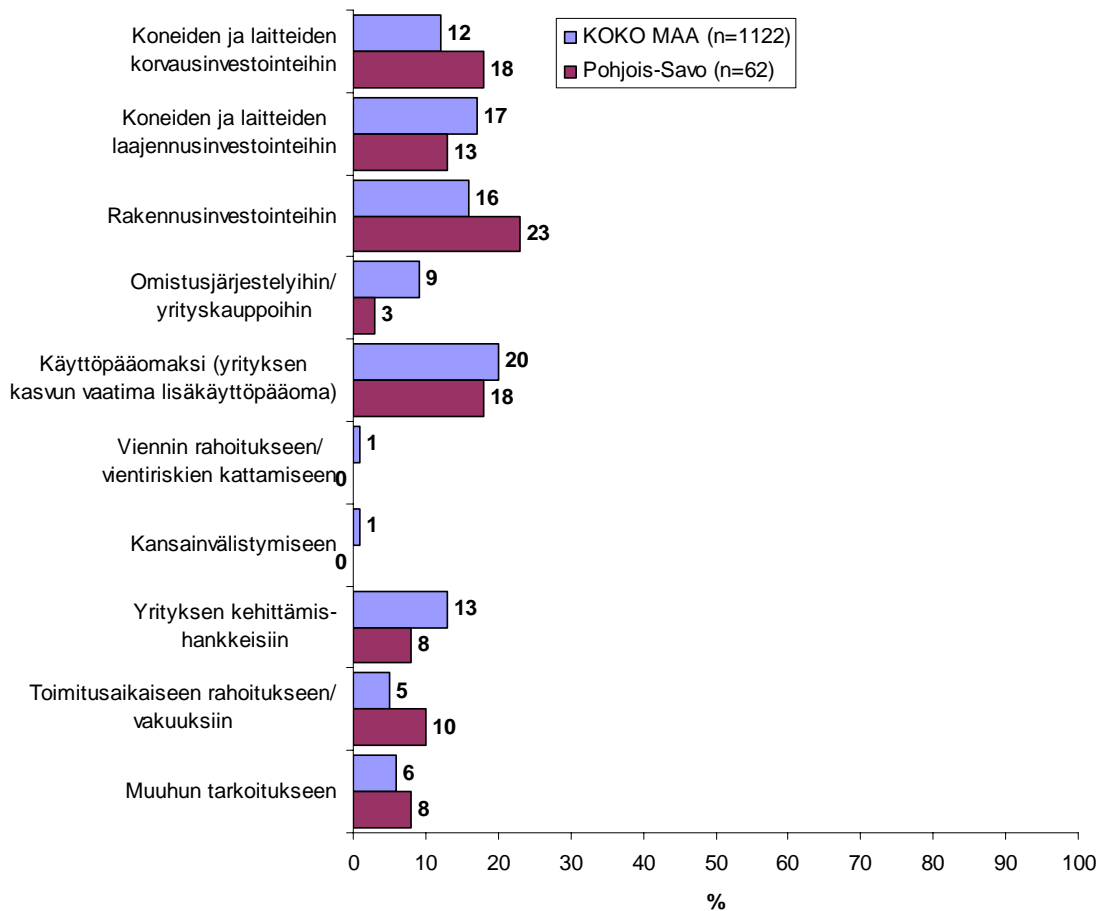

11 Pk-yritysten rahoitus

Pohjois-Savon alueen yrityksistä 38 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 36 prosenttia.

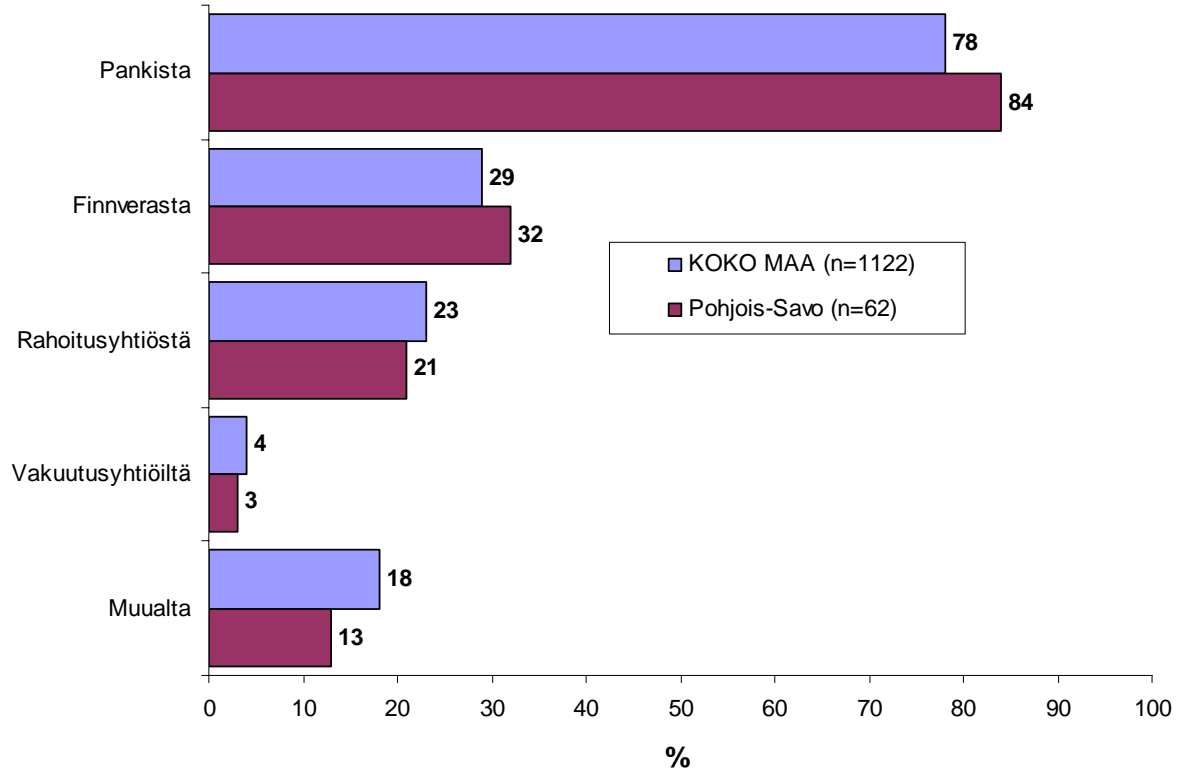
Joka kolmas Pohjois-Savossa ja koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle alueella pidetään useimmiten rakennusinvestointeja, koneiden ja laitteiden korvausinvestointeja sekä rahoituksen ottamista käyttöpääomaksi. Pohjois-Savon pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (84 %) tai Finnverasta (32 %). Rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 21 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

11. TÄRKEIN KÄYTTÖKOHDDE ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta- n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

12. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

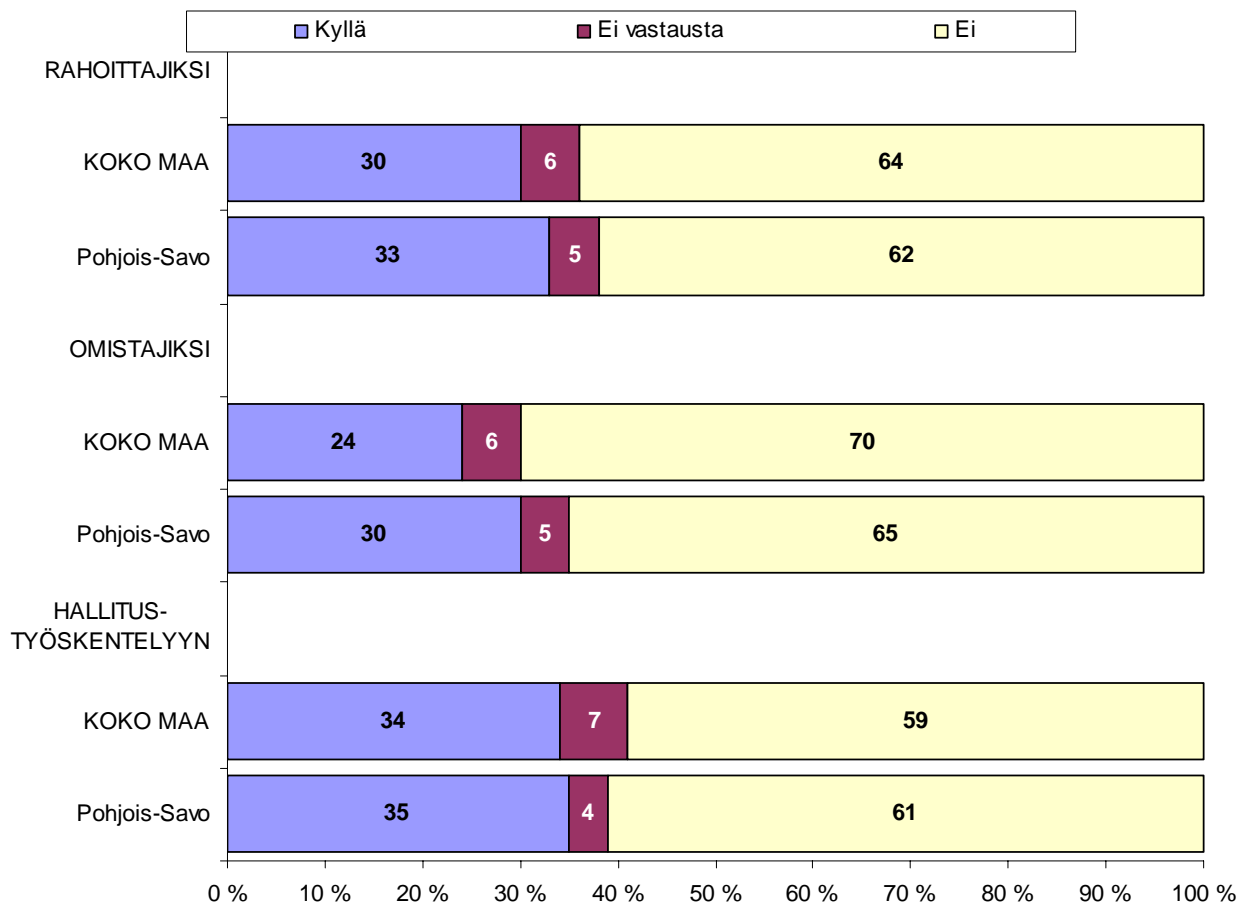

Joka kolmas Pohjois-Savon ja koko maan osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä olisi halukas ottamaan yksityisiä henkilöpääomasijoittajia mukaan yritysten toimintaan rahoittajiksi, alueella kolmasosa ja koko maassa neljäsosa omistajiksi ja yli joka kolmas hallitustyöskentelyyn sekä alueella että koko maassa.

Yksityisiä pääomasijoittajia osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä ottaisi puolestaan mukaan yrityksen toimintaan noin kolmasosa alueen ja 28 prosenttia maan pk-yrityksistä, omistajaksi alueella neljäsosa ja koko maassa joka viides ja hallitustyöskentelyyn alueella 28 prosenttia sekä koko maassa 23 prosenttia.

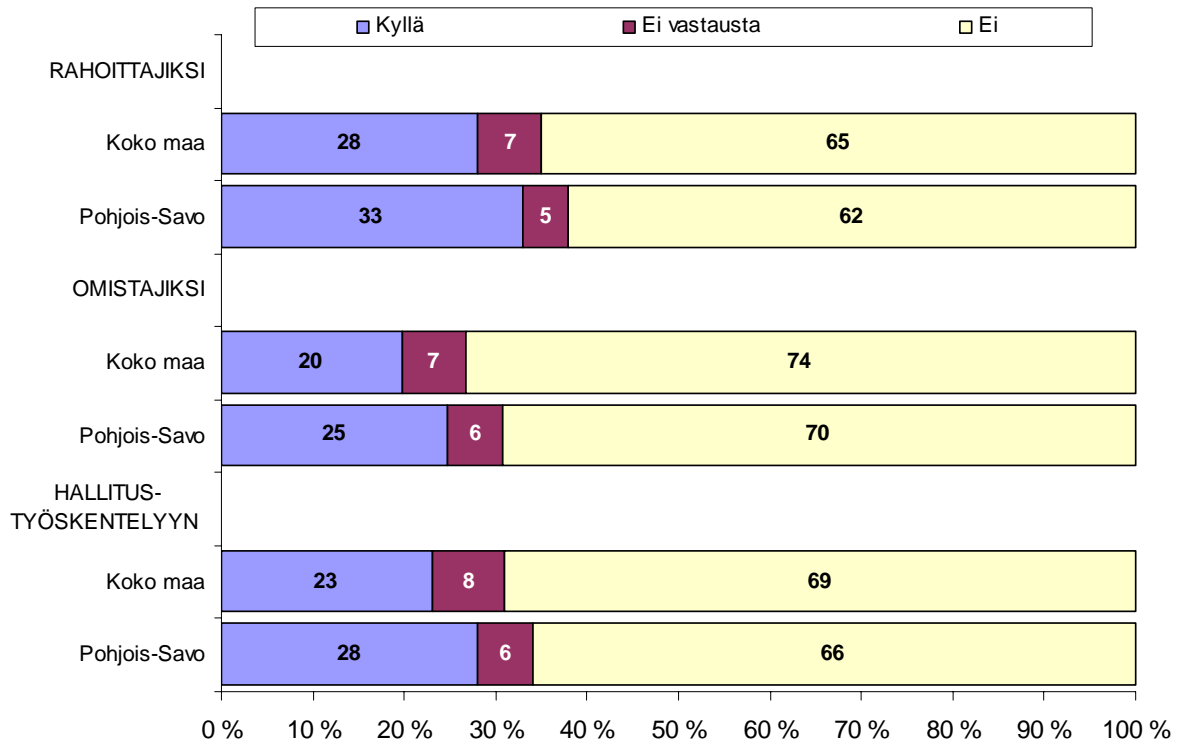
13.1. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN YKSITYISIÄ HENKILÖPÄÄOMASIJOITTAJIA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Pohjois-Savo n=145

13.2. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN YKSITYISIÄ PÄÄOMASIOITUSYHTIÖITÄ MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Pohjois-Savo n=145

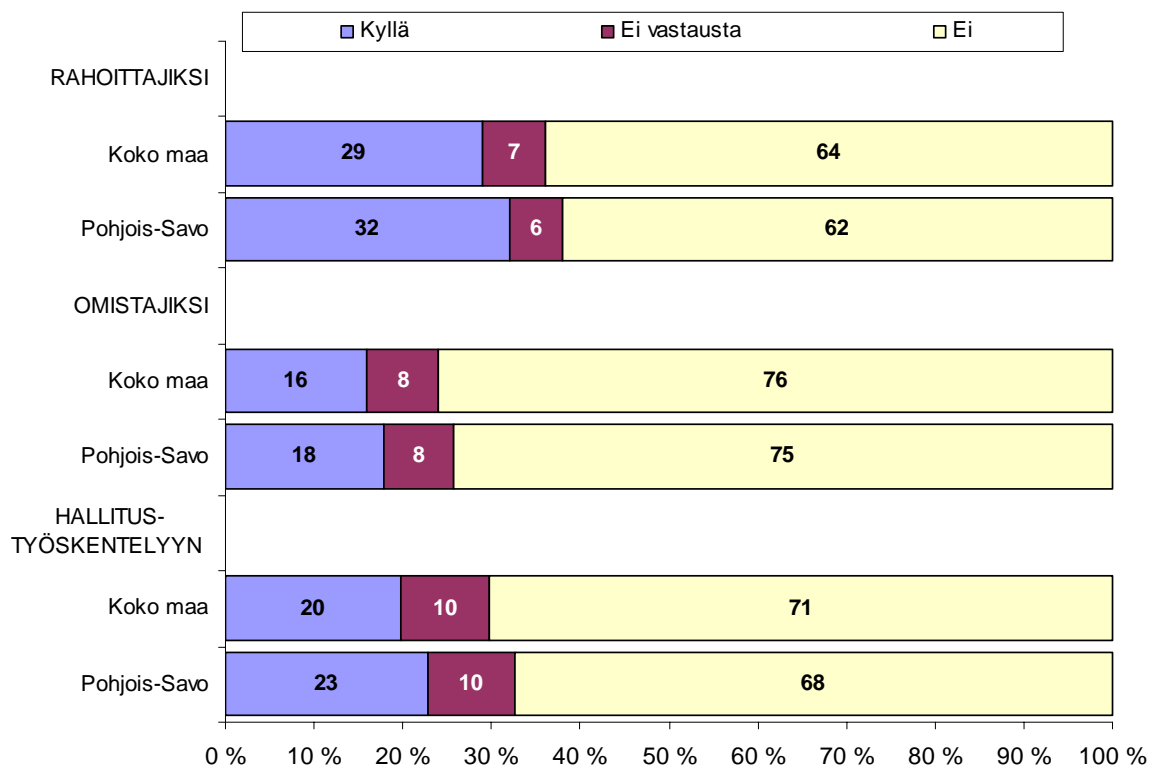

Alueellisia pääomasijoitusrahastoja ottaisi toimintaan mukaan rahoittajaksi alueella ja koko maassa noin joka kolmas, omistajaksi koko maan ja Pohjois-Savon pk-yrityksistä noin joka viides ja hallitustyöskentelyyn koko maan pk-yrityksistä joka viides ja alueen pk-yrityksistä noin joka neljäs.

Pohjois-Savossa ja myös koko maassa yli kolmasosa pk-yrityksistä olisi valmis ottamaan julkisia pääomasijoittajia yrityksenä rahoittajiksi, alueella 16 prosenttia ja koko maassa joka viides omistajaksi ja alueen pk-yrityksistä joka viides ja koko maan pk-yrityksistä joka neljäs hallitustyöskentelyyn.

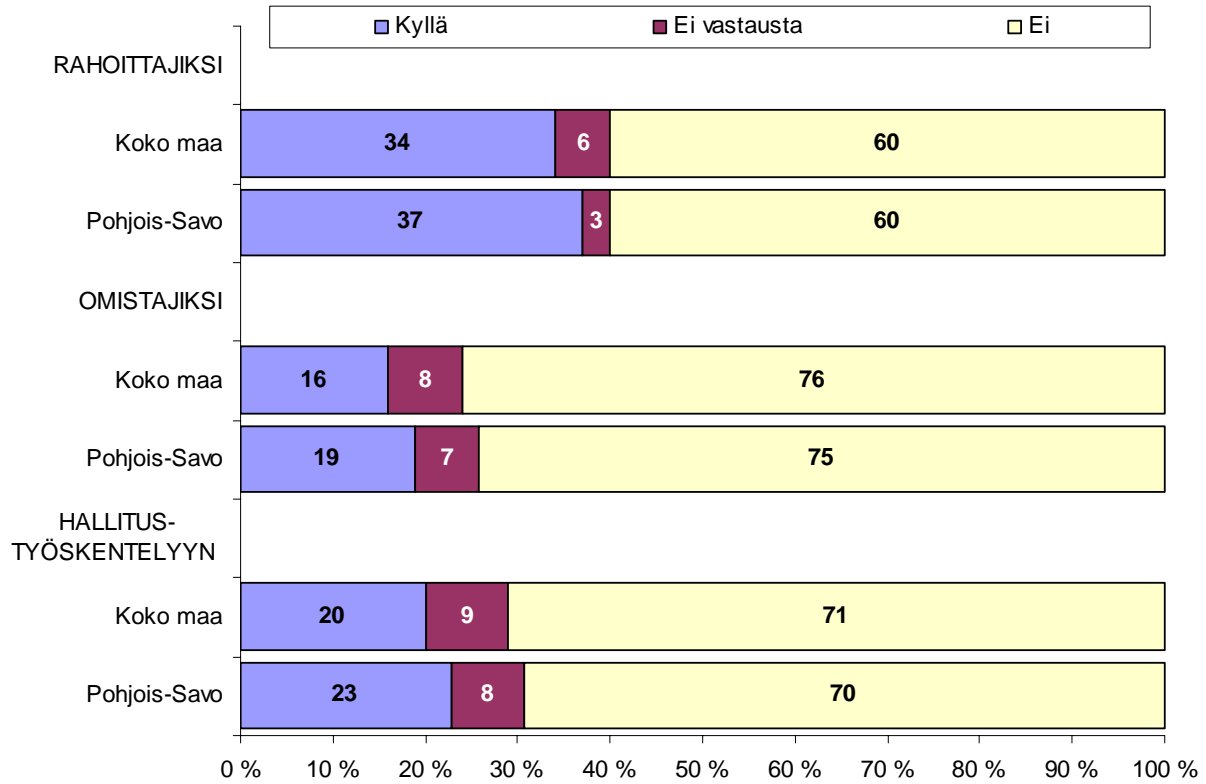
13.3. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN ALUEELLISIA PÄÄOMASIOITUSRAHASTOJA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Pohjois-Savo n=145

13.4. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN JULKISIA PÄÄOMASIJOITTAJIA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

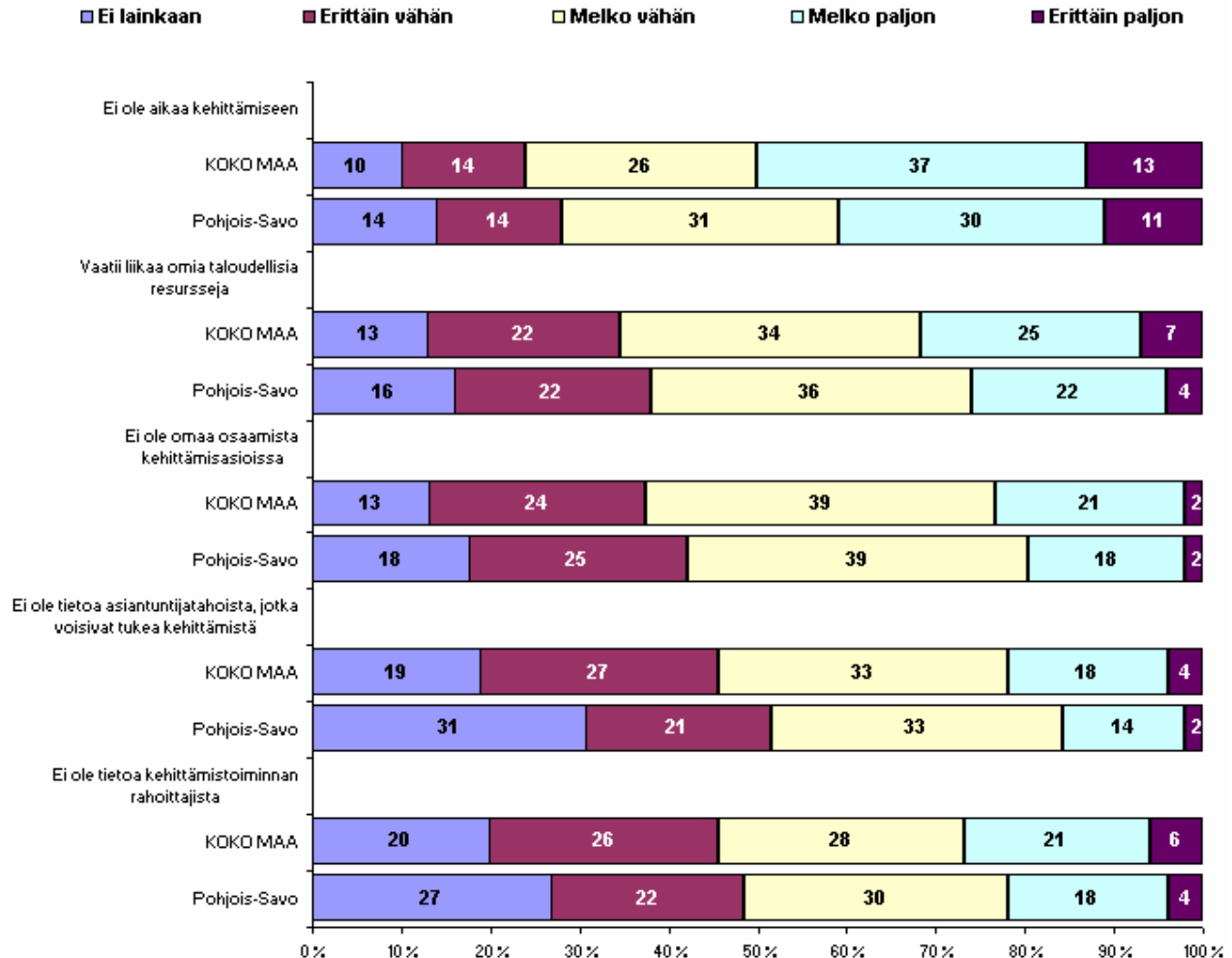
Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Pohjois-Savo n=145

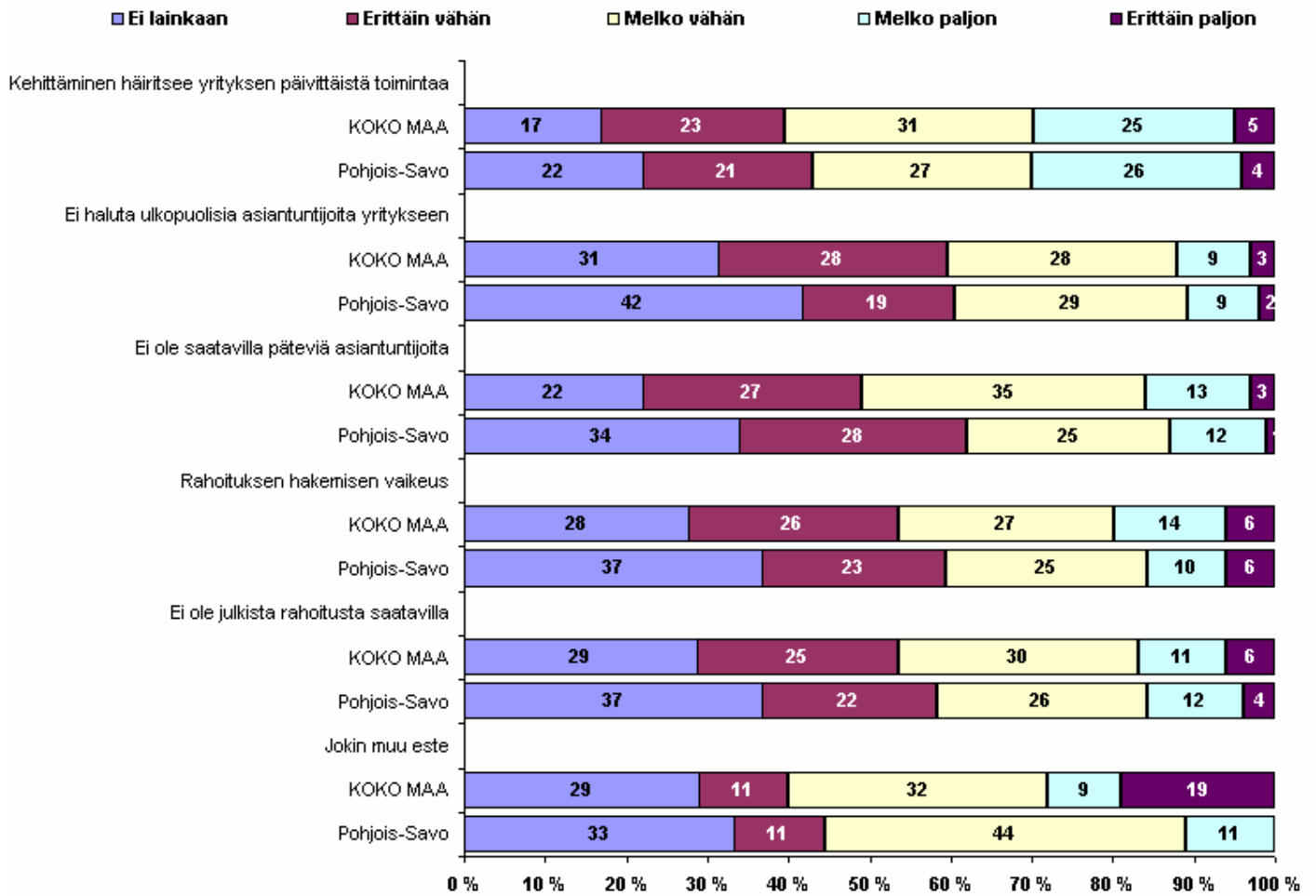

12 Pk-yritysten työelämän kehittämisen esteet

Koko maan pk-yritysten kehittämisen esteenä yli kymmenesosalla on erittäin paljon se, että kehittämiselle ei ole aikaa. Aika on hieman pienempi este Pohjois-Savossa sijaitseville pk-yrityksille. Pohjois-Savossa sijaitsevia yrityksiä häiritsee keskimäärin vähemmän eri tekijät verrattuna koko maan pk-yrityksiin. Koko maan ja alueen osalta haluttomuus saada ulkopuolisia asiantuntijoita yritykseen ei estä kehittämistä lainkaan 31 prosentilla maan ja 42 prosentilla alueen yrityksistä.

14. PK-YRITYSTEN TYÖELÄMÄN KEHITTÄMISEN ESTEET

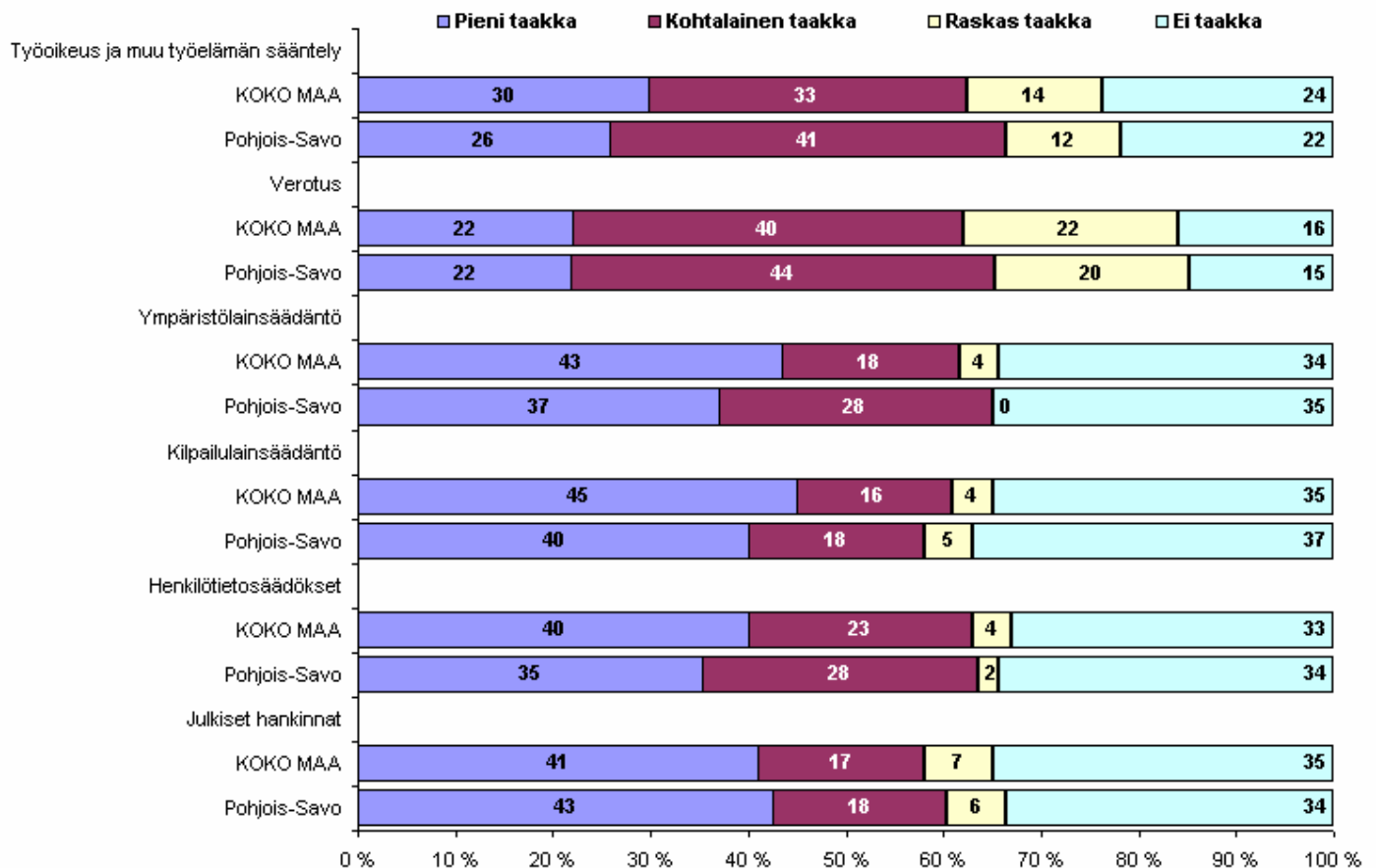

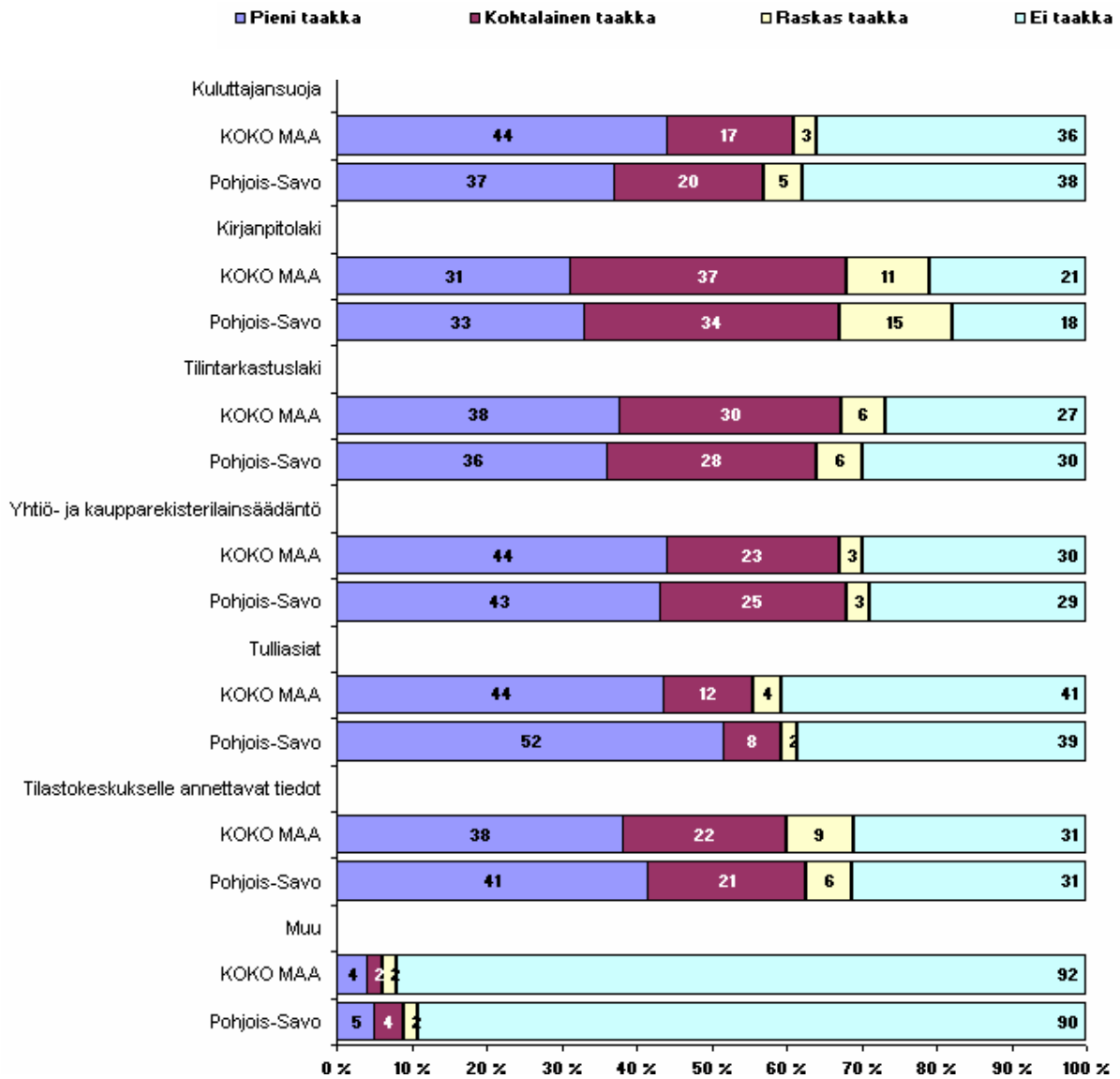

13 Hallinnollinen taakka

Koko maassa ja alueella lainsäädännöllisen taakan osalta viidesosa vastaajista pitää verotusta raskaana taakkana. Keski-Suomessa verotus on hieman harvemmin raska taakka kuin koko maassa keskimäärin. Työoikeuden/muun työelämän säätelyn kokee raskaaksi taakaksi koko maan pk-yrityksistä 14 prosenttia ja Keski-Suomessa sijaitsevista yrityksistä 12 prosenttia. Mm. kilpailulainsäädäntöä, kirjanpitolakia ja kuluttajansuojaa pidetään alueen pk-yritysten keskuudessa raskaampana taakkana kuin koko maan yritysten osalta keskimäärin. Neljä kymmenestä koko Suomen ja alueen pk-yrityksistä ei pidä tulliasioita lainkaan taakkana.

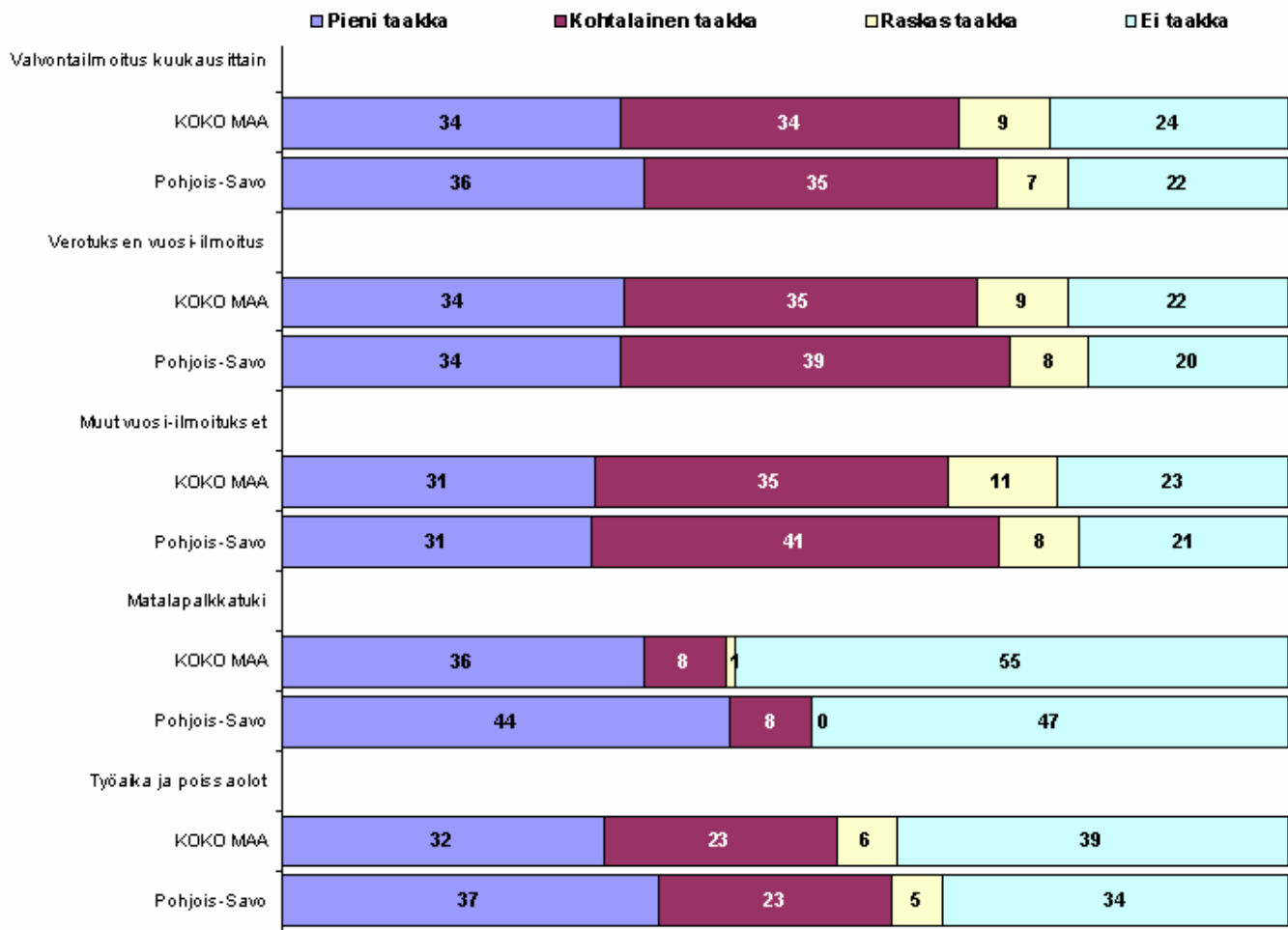
15.1.Lainsäädännöstä aiheutuva hallinnollinen taakka

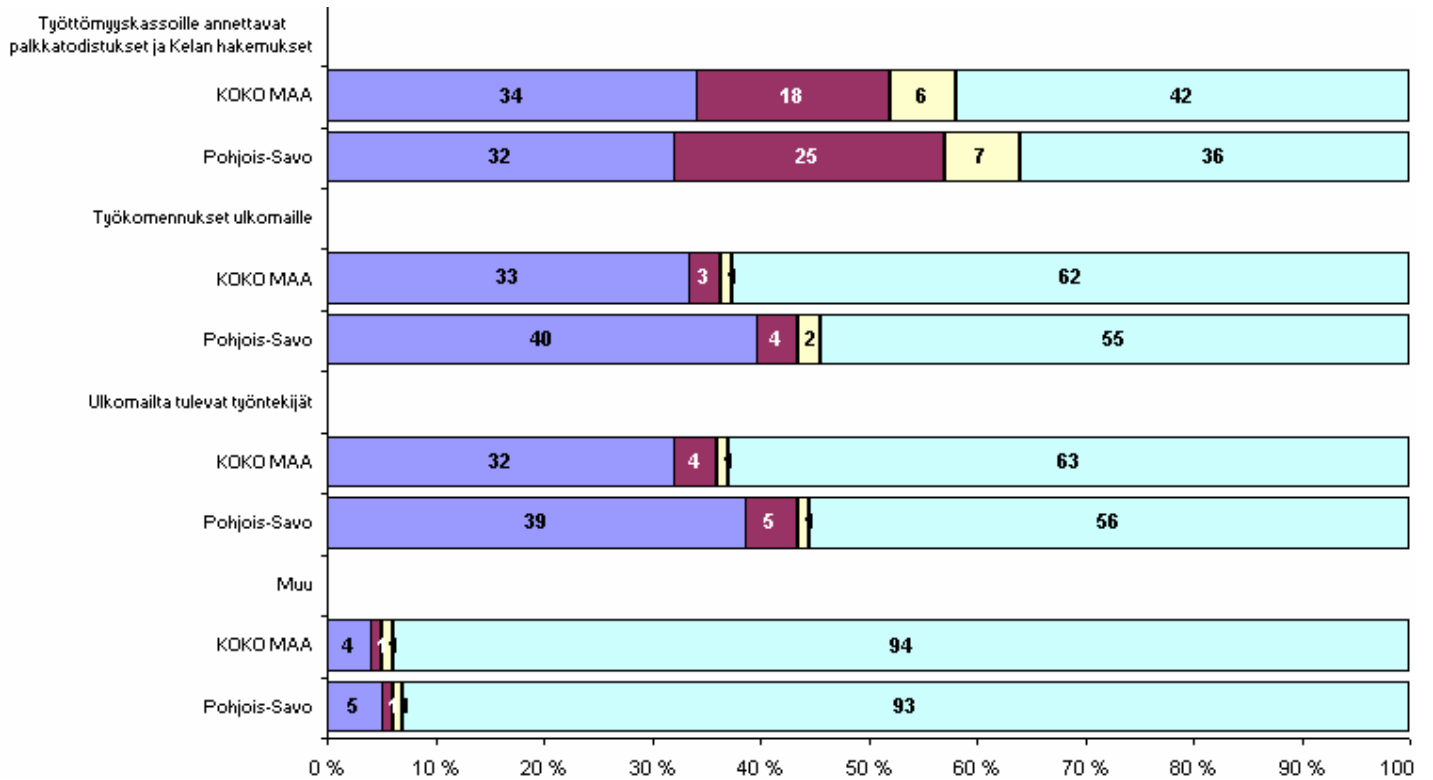

Koko maassa työnantajana toimimisesta aiheutuvan taakan osalta noin kymmenesosa pk-yrityksistä pitää muita vuosi-ilmoituksia raskaana taakkana. Muut vuosi ilmoitukset ovat hieman harvemmin raskas taakka Pohjois-Savossa. Mm. työttömyyskassoille annettavat palkkatodistukset ja Kelan hakemukset ovat Pohjois-Savossa sijaitseville yrityksille raskas tai kohtalainen taakka useammin kuin koko Suomen pk-yrityksille keskimäärin. Suurin osa alueen ja koko Suomen pk-yrityksistä ei pidä taakkana ulkomailta tulevia työntekijöitä eikä työkomennuksia ulkomaille.

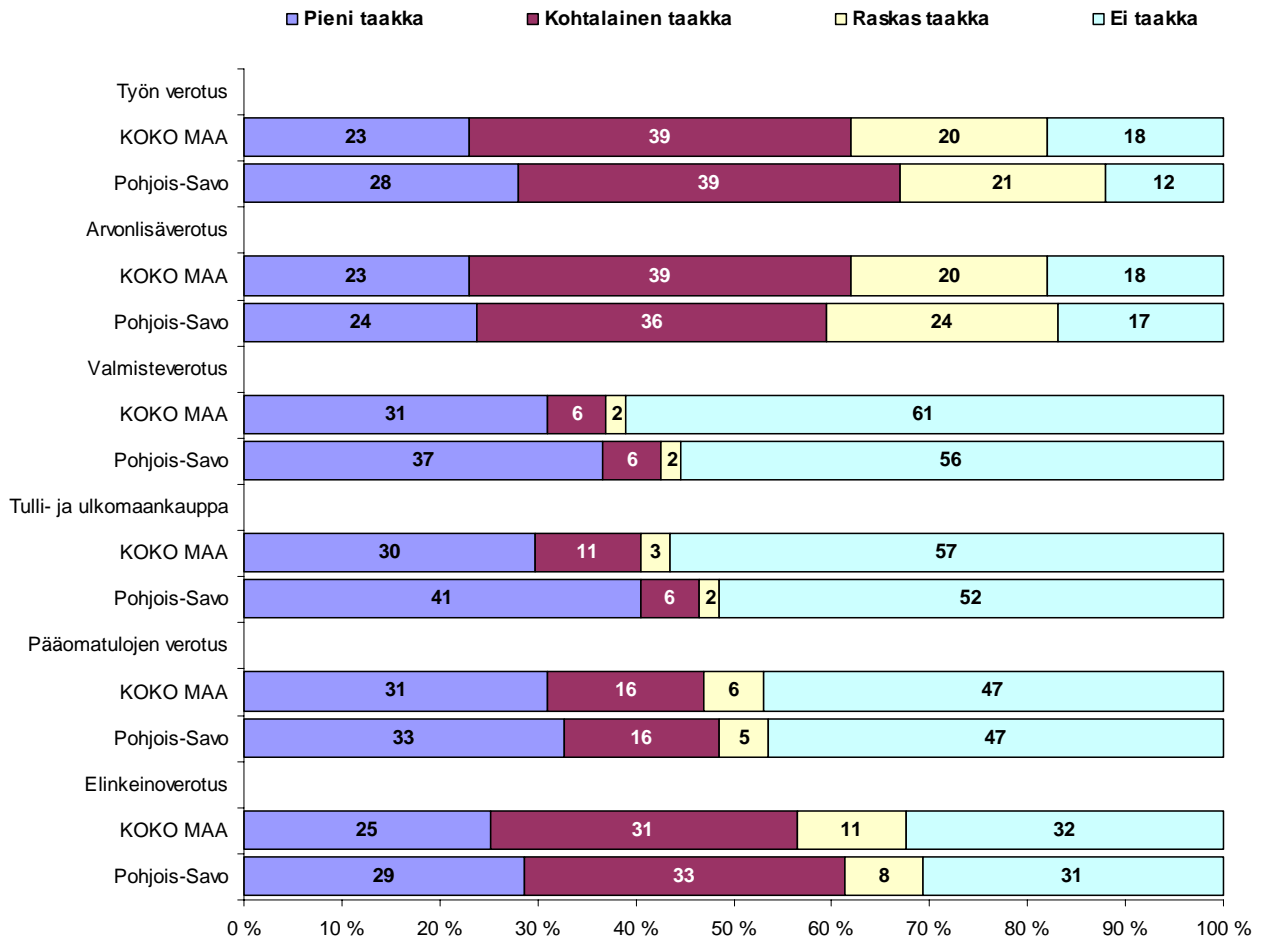
15.2. Työnantajana toimimisesta aiheutuva hallinnollinen taakka

Noin viidesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä pitää työn verotusta raskaana taakkana. Arvonlisäverotus on koko maan osalta viidesosalle taakka, alueen pk-yrityksille se on raskas taakka 24 prosentille. 61 prosenttia koko maan ja 56 prosenttia alueen pk-yrityksistä ei pidä valmisteverotusta lainkaan taakkana.

15.3 Verotuksesta aiheutuva hallinnollinen taakka

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
Internet: www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki** (Pääkaupunkiseutu)
Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Uusimaa**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto**
- **Finnveran Pietarin-edustusto**
c/o Finpro
29, Bolshaya
Konyushenna ya
Saint-Petersburg
191186, Russia
Puhelin +7 812 315 8991
Faksi +7 812 325 4482

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- **Etelä-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
p. 0104 701 100, f. 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- **Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- **Etelä-Savon Yrittäjät ry**
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- **Helsingin Yrittäjät**
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- **Hämeen Yrittäjät ry**
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- **Kainuun Yrittäjät ry**
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- **Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- **Keski-Suomen Yrittäjät ry**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- **Kymen Yrittäjät ry**
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- **Lapin Yrittäjät ry**
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- **Länsipohjan Yrittäjät ry**
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- **Pirkanmaan Yrittäjät ry**
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- **Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. 010 470 7600, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- **Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- **Päijät-Hämeen Yrittäjät ry**
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- **Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry**
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
p. 010 422 1400
www.espoonyrittajat.fi
www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi
- **Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät ry – Kust-Österbottens Företagare rf**
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- **Satakunnan Yrittäjät ry**
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- **Savon Yrittäjät ry**
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- **Uudenmaan Yrittäjät – Nylands Företagare ry**
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- **Varsinais-Suomen Yrittäjät ry**
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Savon Yrittäjät

Savon Yrittäjät

Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
Puhelin (017) 368 0500
Faksi (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Kuopio

Haapaniemenkatu 40, PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

Finnvera Oyj

Valtakunnallinen vaihde: 0204 6011
www.finnvera.fi

Helsinki

Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio

Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240